

10.1 Vokativ

Vokativ u podstatných jmen

Vokativ má v každém paradigmatu vlastní koncovku (viz tabulka).
V plurálu se koncovky vokativu shodují s koncovkami nominativu.

Substantiva na **-as** přibírají ve vokativu jednu ze tří koncovek:

a) koncovku **-ai** mají osobní jména mužského rodu (jednoduše – mužská jména a příjmení):
Jonas→Jonai! Kazlauskas→Kazlauskai! Jonas Kazlauskas→Jonai Kazlauskai!

b) koncovku **-e** mají obecná jména (apelativa) a jména neživotná (jednoduše – substantiva na „-as“, která nespádají pod bod a):
ponas→pone! vyras→vyre! dekanas→dekane! universitetas→universitete!
Berlynas→Berlyne!

c) koncovku **-au** přibírají substantiva, která před koncovkou mají souhlásku „j“ (jednoduše – která končí na „-jas“):
vėjas→vėjau! mokytojas→mokytojau! rašytojas→rašytojau!

Cvičení. Řekněte litevsky:

pane! otče! synu! bratře! dědečku! strýci!
paní! matko! dcero! sestro! babičko! teto!
pane docente! paní profesorko!
pane docente Jonas Kazlauskas! pane profesore Petras Šiaučius!
paní docentko Ona Kazlauskienė! paní profesorko Agnė Šiaučiūtė!

Vokativ u přídavných jmen

U adjektiv se koncovky vokativu shodují s koncovkami nominativu (viz tabulka).

Cvičení. Utvořte vokativ:

jaunas docentas; linksmas policininkas; mažas vaikas
jauna studentė; linksma profesorė; liūdna teta; graži dukra

10.2 Adverbia

Adverbia mohou být základní, např. daug (hodně), toli (daleko), nebo odvozená, např. gerai (dobře).

Odvozená adverbia se tvoří přidáním sufixu **-(i)ai** ke kmeni adjektiv:

-ai:

ger-as → ger + ai → gerai (dobře)
blog-as → blog + ai → blogai (špatně)

-iai:

graž-us → graž + iai → gražiai (hezky)
bjaur-us → bjaur + iai → bjauriai (ošklivě)

10.3 Imperativ (rozkazovací způsob)

Litevský imperativ má vlastní tvary pouze pro tři gramatické osoby: 2.os.sg (tu); 1.os.pl. (mes); 2.os.pl. (jūs). Imperativ se utvoří přidáním sufixu -k- a koncovek k infinitivnímu kmenu:

bū- ti → bū + k + (0) → (tu) būk (buď)
bū- ti → bū + k + ime → (mes) būkime (buďme)
bū- ti → bū + k + ite → (jūs) būkite (buďte)

Cvičení:

Utvořte imperativ ke slovesům kalbėti; studijuoti; eiti; atsiprašyti; žinoti; turėti, mylėti.

K vyjádření imperativu vzhledem ke gramatické osobě třetí (jis, ji; jie, jos) slouží konstrukce tegu(l) + 3.os. praesentu (přítomného času):

tegu(l) būna (ať je / ať jsou)
tegu(l) eina (ať jde / ať jdou)
tegu(l) studijuoja (ať studuje / ať studují)

Asimilace konsonantů v imperativu:

bėgti → bėg + k → bėk (bėkime, bėkite), nikoliv „bėgk, bėgkime, bėgkite“
šokti → šok + k → šok (šokime, šokite), nikoliv „šokk, šokkime, šokkite“

10.4 Město

Dopravní prostředky:

dviratis (m) – kolo
motociklas (m) – motocykl
automobilis (m), mašina (f) – auto
autobusas (m) – autobus
troleibusas (m) – trolejbus
tramvajus (m) – tramvaj
traukinys (m) – vlak

Použití - v instrumentálu (jet čím):

Važiuoti dviračiu, motociklu, automobiliu.

Keliauti autobusu, traukiniu.

Zvláštní případ: pėsčiomis (adverbium /příslovce) – pěšky

Keliauti pėsčiomis. Eiti pėsčiomis.

Fráze:

Atsiprašau, gal galėtumėte man padėti? Kur yra...?

MIESTAS

centras
senamiestis
parkas
paminklas
aikštė
fontanas
bažnyčia
bokštas
katedra
muziejus
pilis (f.)

toli
netoli

eiti, eina, ėjo
eiti pėsčiomis
Eikite tiesiai.
pereiti
Pereikite per šitą gatvę.
gatvė
kelias
prospektas
tiltas
sankryža
šviesoforas
kampas
(pa)sukti, suka, suko
sukite į kairę / į dešinę
Sukite už kampo,
ir ten bus parduotuvė.
važiuoti, važiuoja, važiavo
klausti kelio
(pa)rodyti kelią
kilometras
metras

MĚSTO

centrum
staré město
park
památka, památník
náměstí
fontána
kostel
věž
katedrála
muzeum
hrad

daleko
nedaleko

jít
jít pěšky
Jděte rovně.
přejít
Přejděte (přes) tuto ulici.
ulice
cesta
bulvár
most
křižovatka
semafor
roh, kout
(za)točit, zahrnout
zahněte doleva / doprava
Zahněte za roh
a tam bude obchod.
jet
ptát se na cestu
(ukázat) ukazovat cestu
km
m